

Sygn. akt II Ka 122/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Krośnie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Artur Lipiński

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Kalisz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 kwietnia, 22 maja i 20 czerwca 2018 roku w Krośnie

sprawy **D. M.** c. K. i B. ur. (...) w S.

oskarżonej o przestępstwo z art. 216 § 1 kk i art. 212 § 1 kk i art. 216 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela prywatnego

od wyroku Sądu Rejonowego w Sanoku z dnia 18 grudnia 2017 roku, sygn. akt II K 625/15

I. utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy,

II. zasądza od oskarżyciela prywatnego G. D. na rzecz oskarżonej D. M. kwotę 420 zł / czterysta dwadzieścia złotych/ tytułem zwrotu kosztów ustanowionego obrońcy w postępowaniu odwoławczym,

III. zasądza od oskarżyciela prywatnego G. D. na rzecz Skarbu Państwa koszty procesu za postępowanie odwoławcze, w tym i opłatę za II instancję w kwocie 100 zł /stu złotych/.

Sygn. akt II Ka 122/18

UZASADNIENIE

D. M. oskarżona została prywatnym aktem oskarżenia przez G. D. o to, że:

I. w dniu 2.VIII.2015 r., 9.VIII.2015 r. i 19.IX.2015 r. za pomocą sms znieważyla G. D. słowami uznanymi powszechnie za obelżywe, tj. o czyn z art. 216 § 1 k.k.

II. w okresie od 30.VI.2015 r. do 1.IV.2016 r. w S. przed Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, przed Sądem Rodzinnym w Sanoku oraz policją w S. jak też kuratorem środowiskowym (...) Sądu Rodzinnego pomówiła oskarżyciela prywatnego o właściwości i postępowanie mające poniżyć go w opinii publicznej oraz narazić na utratę zaufania niezbędnego w sprawach dotyczących jego córki W. D. i sprawowania nad nią opieki w ten sposób, iż zarzucała oskarżycielowi, iż ten jest narkomanem, skąpcem, który nie wydał na dziecko i jej opiekę „złamanego grosza”, że wielokrotnie wyrzucał ją z mieszkania przez niego wynajmowanego w K. przy ul. (...), że jest alkoholikiem, złodziejem, znęcał, że nie potrafi zająć się swoim dzieckiem, że jest wyrodnym ojcem, że ma zły wpływ na rozwój psychologiczny i fizjologiczny dziecka, tj. o czyn z art. 212 § 1 kk. i art. 216 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2017 r. sygn. akt II K 625/15 Sąd Rejonowy w Sanoku:

I. Przyjmując, iż oskarżona D. M. działając ciągiem przestępstw, w krótkich odstępach czasu, z wykorzystaniem takiej samej sposobności w dniu 2.VIII.2015 r. i 9.VIII.2015 r. w S. woj. (...) za pomocą wiadomości tekstowej sms znieważyla pokrzywdzonego G. D. słowami uznanymi powszechnie za obelżywe, co stanowi przestępstwo z art. 216 § 1 k.k. w zw.

z art. 91 § 1 k.k. na podstawie przepisów art. 66 § 1 i 2 k.k. i art. 67 § 1 k.k. postępowanie karne przeciwko oskarżonej D. M. w a r u n k o w o u m o r z y ł na okres próby 1 (jednego) roku.

II. uniewinnił oskarżoną od popełnienia czynu opisanego w pkt II.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył oskarżyciel prywatny G. D. który zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1) naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na treść orzeczenia:

a. przepisu art. 7 k.p.k. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów poprzez zastosowanie w jej miejsce dowolnej oceny przeprowadzonych w sprawie dowodów, a to w szczególności dowodów z nie zakończonej jak do dnia dzisiejszego sprawy karnej o sygn. akt IX K 237/16/K - co doprowadziło do uniewinnienia oskarżonej odnośnie zarzucanego czynu z art. 212 i 216 k.k.

b. przepisu art. 4 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie i uwzględnianie okoliczności świadczących wyłącznie na korzyść oskarżonej, co w efekcie doprowadziło do poczynienia przez Sąd pierwszej instancji ww. błędnych ustaleń faktycznych w sprawie i nie uznania winy oskarżonej odnośnie zarzucanego jej czynu z art. 212 i 216 k.k.

c. przepisu art. 410 k.p.k. poprzez nie oparcie wyroku na całokształcie okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej - w szczególności pominięcie wyjaśnień oskarżyciela prywatnego, które były spójne i logiczne, a zachowania oskarżonej wynikały tylko i wyłącznie z chęci zaszkodzenia i zniesławienia oskarżyciela prywatnego w opinii publicznej;

2) w wyniku naruszeń procesowych poczynionych przez Sąd I Instancji w zaskarżonym wyroku Sąd poczynił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na mylnym uznaniu, iż zachowanie oskarżonej nie było podyktowane zamiarem poniżenia oskarżyciela prywatnego w opinii publicznej w sytuacji, gdy w rzeczywistości oskarżona swoim działaniem, jako matka dziecka, zmierzała do znieważenia pokrzywdzonego G. D. oraz błędnego pominięcia przez Sąd, iż w przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z namacalnym dowodem na działania wyczerpujące znamiona przestępstw z art. 212 i 216 k.k..

Wskazując powyższe zarzuty oskarżyciel prywatny wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez odmienne orzeczenie co do istoty sprawy i ukaranie oskarżonej za zarzucane jej czyny, bądź w przypadku uznania, iż zachodzą ku temu podstawy - uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Oskarżyciel prywatny skazał także, iż zaskarżam zastosowanie art. 66 § 1 i 2 k.k. i art. 67 § 1 k.k. Nadto na podstawie przepisów art. 628 pkt 1 k.p.k. w związku z art. 629 k.p.k. i art. 629 k.p.k. wniósł o obciążenie kosztami sądowymi i kosztami postępowania apelacyjnego oskarżoną i zwrot kosztów poniesionych przez oskarżyciela prywatnego.

Sąd Odwoławczy zważył co następuje:

Apelacja oskarżyciela prywatnego nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Odwoławczy w całości popiera bowiem ustalenia faktyczne oraz ich ocenę prawną dokonaną przez Sąd I instancji, a ponadto w ocenie Sądu Odwoławczego Sąd I instancji nie dopuścił się obrazy przepisów postępowania.

Wbrew zarzutom apelacji w ocenie Sądu Odwoławczego wszystkie okoliczności sprawy zostały przez Sąd I instancji wyjaśnione w sposób właściwy.

W szczególności przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wykazało, iż zachowanie oskarżonej wypełniło znamiona zarzucanego jej w pkt II aktu oskarżenia czynu. Nie zasługują na uwzględnienie zarzuty apelującego, że materiał dowodowy został nieprawidłowo oceniony, niezgodnie z zasadami wyrażonymi w art. 4 k.p.k.. Brak jest również jakichkolwiek podstaw do uznania, by ocena dowodów sprzeczna była z dyspozycją art. 7 k.p.k., tj. by była to ocena dowolna, nie uwzględniająca zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia

życiowego. Zarzut dotyczący błędnego ustalenia stanu faktycznego sprawy stanowi jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami poczynionymi przez Sąd I instancji i nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd I instancji dokonał bowiem ustalenia stanu faktycznego sprawy kierując się zebraniem materiałem dowodowym, ocenianym swobodnie, ale w oparciu o zasady logicznego rozumowania i doświadczenie życiowe. Nadto należy wskazać, iż Sąd I instancji należycie, szczegółowo i klarownie wyjaśnił swoje stanowisko w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Zasada swobodnej oceny dowodów pozostaje w ścisłym związku z innymi zasadami procesowymi, w tym m.in. z zasadą obiektywizmu, domniemania niewinności, bezpośredniości czy samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego. Najściślejszy związek łączy jednak omawianą zasadę z zasadą prawdy. Tylko bowiem w warunkach swobodnej oceny dowodów dokonać można prawdziwych ustaleń faktycznych, które stanowić powinny podstawę wszelkich rozstrzygnięć (art. 2 § 2 k.p.k.). Ocena przeprowadzonych dowodów jest oceną wiarygodności każdego dowodu oddzielnie i oceną tego dowodu w podwiązaniu z innymi, a także oceną całokształtu materiału dowodowego, z którego wynikają określone ustalenia faktyczne. Stanowi to więc proces nieustannego wartościowania dowodów (Z. Świd-Łągiewska, Zasada swobodnej oceny dowodów..., s. 118–119; zob. również wyrok SA w Krakowie z 5.02.2015 r., II AKA 266/14, LEX nr 1665809; wyrok SA w Szczecinie z 4.12.2014 r., II AKA 148/14, LEX nr 1668659).

Nadto trzeba podkreślić, wobec podnoszonego przez oskarżyciela prywatnego zarzutu, iż Sąd zgodnie z zasadną samodzielności jurysdykcyjnej wyrażoną w art. 8 § 1 k.p.k. rozstrzyga samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu. Chodzi o zagadnienia mieszczące się w granicach jego szeroko pojętej jurysdykcji. Nie ma znaczenia zatem fakt, iż postępowanie toczące się przed Sądem Rejonowym dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie pod sygn. akt IX K 237/16/K, w którym G. D. występuje w roli oskarżonego nie zostało jeszcze zakończone. Sąd I instancji nie był zatem zmuszony oczekiwać na ostateczne rozstrzygnięcie w sprawie prowadzonej przed Sądem w Krakowie, lecz miał możliwość

i kompetencje do oceny dopuszczonych dowodów samodzielnie w konfrontacji z pozostałymi dowodami zebranymi w przedmiotowej sprawie. Sąd I instancji bowiem dopuścił dowód z akt toczącej się sprawy i na ich podstawie dokonał samodzielnych ustaleń faktycznych konfrontując je z pozostałymi dowodami zebranymi w sprawie. W szczególności Sąd zwrócił uwagę na przedłożone przez oskarżoną zdjęcia sadzonek marihuany, którą oskarżyciel prywatny uprawiał w mieszkaniu w K., co potwierdza jej wyjaśnienia w tym zakresie. W swoich wyjaśnieniach nadto oskarżona D. M. podkreśliła, że oskarżyciel prywatny nadużywał tego środka, a także nadużywał alkoholu na skutek czego stawał się agresywny i dochodziło między stronami do kłótni. Dodatkowo zeznania złożone przez D. M. w sprawie toczącej się w K. są logiczne i spójne z jej wyjaśnieniami w przedmiotowej sprawie. Podobnie zresztą – jak prawidłowo ocenił Sąd I instancji – wyjaśnienia oskarżonej korespondują także z zeznaniami świadków B. P., L. K., E. N., M. K., a także z dowodami z akt sprawy IX K 237/16/K. Powyższe dowody są spójne i pozwalały Sądowi I instancji na poczynienie, takich ustaleń faktycznych, jakich dokonał i zasługują w całości na akceptację ze strony Sądu Odwoławczego. Natomiast słusznie Sąd I instancji nie dał wiary zeznaniom G. D. i ocenił je jako pokrętne i niespójne. Z całokształtu materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika bowiem, że zeznaniom oskarżyciela prywatnego nie można dać w całości wiary. Podnoszony zaś przez niego fakt, iż posiada pracę, jest w niej ceniony oraz że ma żonę i oczekuje urodzenia drugiego dziecka czy że prowadzi ustabilizowane życie absolutnie nie stoi w sprzeczności z przyjęciem, iż może równocześnie nadużywać narkotyków czy też alkoholu, bowiem okoliczności te nie muszą się wykluczać.

Stanowisko Sądu I instancji, iż oskarżona D. M. nie dopuściła się zarzucanego jej w pkt II przestępstwa zasługuje absolutnie na akceptację ze strony Sądu Odwoławczego. Sąd I instancji przeprowadził rzetelne postępowanie dowodowe gromadząc szeroki materiał dowodowy i tak zgromadzony materiał ocenił w sposób wnikliwy. W szczególności trzeba podkreślić, że zarzuty wskazane w pkt II prywatnego aktu oskarżenia, które oskarżyciel uznał za znieważające go, oskarżona D. M. podnosiła w toku sformalizowanych postępowań, przed organami do tego powołanymi. Sąd Odwoławczy w całości akceptuje stanowisko Sądu I instancji, iż forma i treść przedmiotowych zarzutów stawianych przez oskarżoną oskarżycielowi G. D. wskazuje, że zostały one podniesione przez oskarżoną D. M. jedynie w celu obrony swoich praw. Co najbardziej istotne, miało to zresztą miejsce w związku z bezpodstawnym informowaniem przez właśnie oskarżyciela prywatnego organów takich jak MOPS czy Policja o zaniechaniu przez

oskarżoną obowiązków wobec córki, złych warunkach bytowych małoletniej, czy inicjowaniem przez oskarżyciela różnych postępowań. Oskarżona udzielała informacji powołanym do tego organom wyłącznie na ich wezwanie i wyłącznie po to by odeprzeć kierowane przeciwko niej zarzuty. Nie było natomiast wynikiem jej inicjatywy rozgłaszanie wobec organów takich jak pracownicy MOPS czy Policja nieprawdziwych zarzutów wobec oskarżyciela.

Trafnie w postanowieniu z dnia 9 lipca 2013 r., II KK 152/13, Lex 1352390 Sąd Najwyższy zauważył, że: "Obok kontraktów ustawowego przewidzianego w art. 213 k.k. w państwie prawa istnieją także kontrakty pozaustawowe, w tym kontrakt w postaci realizacji prawa krytyki. Wtedy, gdy krytyka ta realizowana jest w piśmie o charakterze procesowym, skardze kierowanej do władz, czy zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa i kiedy brak podstaw do wskazania, że jedynym lub podstawowym zamiarem działania jest zniesławienie, zachowanie realizujące prawo do krytyki w ogóle pozbawione jest cechy bezprawności, a tym samym nie może być uznane za przestępstwo". Dla wyłączenia odpowiedzialności nie ma wówczas potrzeby wykazania okoliczności wymienionych w art. 213 k.k. W piśmiennictwie także podkreśla się, że nie stanowią zniesławienia różnego rodzaju wypowiedzi dokonywane w ramach przysługujących jednostce uprawnień, m.in. oświadczenia składane w uzasadnieniu lub w obronie praw (np. skargi sądowe, odpowiedzi na zarzuty procesowe, zażalenia, doniesienia pokrzywdzonych o przestępstwie), jeżeli zamiarem składającego nie było naruszenie godności osobistej lub dobrego imienia, a ponadto, gdy nie przekroczył on granic rzeczywistej potrzeby (por. A.Marek, J.Satko, Okoliczności wyłączające bezprawność czynu. Przegląd problematyki, orzecznictwo (SN 1918-99), piśmiennictwo, Kraków 2000, s. 50; I. Zgoliński, Komentarz do art. 213 Kodeksu karnego el/Lex, teza 10). Powyższe stanowisko jest ugruntowane w doktrynie i orzecznictwie. Należy zatem uznać w ślad za Sądem I instancji, iż oskarżona realizowała własne prawo do krytyki odpowiadając na kierowane wobec niej zarzuty.

Na marginesie, Sąd Odwoławczy pragnie wskazać, iż to oskarżyciel prywatny powinien wziąć pod uwagę w przyszłości, iż kierując przeciwko matce swojego dziecka szereg nieprawdziwych zarzutów dotyczących nieprawidłowego sprawowania przez nią opieki także może dopuścić się popełnienia przestępstwa. Zwłaszcza, że w przeszłości wszystkie sformułowane przez niego wobec oskarżonej zarzuty okazały się całkowicie bezpodstawne. Oskarżyciel wskazuje w apelacji, iż „szokiem dla niego było” przeszukanie mieszkania przez funkcjonariuszy policji, a zatem zdaje sobie także sprawę, z tego co musiała czuć oskarżona, kiedy kilkakrotnie pojawiali się w jej domu pracownicy MOPSu na kontrolę, funkcjonariusze policji czy też kiedy była wzywana na przesłuchanie. Oskarżyciel prywatny powinien wykazać także należyłą refleksję nad własnym postępowaniem, a nie szukać winy wyłącznie w innych osobach, w tym przede wszystkim w matce swojego dziecka. (taki wniosek wynika także z opinii sporządzonej do sprawy III Nsm 416/15 k. 465).

Reasumując, Sąd Odwoławczy w całości popiera stanowisko Sądu I instancji i zaskarżony wyrok jest trafny.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Odwoławczy na podstawie art. 437 § 1 k.p.k., art. 449 k.p.k. i art. 456 k.p.k. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok oraz na mocy art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. zasądził od oskarżyciela prywatnego G. D. na rzecz oskarżonej D. M. kwotę 420 zł tytułem zwrotu kosztów ustanowionego obrońcy w postępowaniu odwoławczym oraz na mocy art. 636 § 1 k.p.k. zasądził od oskarżyciela prywatnego G. D. na rzecz Skarbu Państwa koszty procesu za postępowanie odwoławcze, w tym i opłatę za II instancję w kwocie 100 zł.